

INTERVIEW Samenwerken om crimineel hard te pakken

“NIEUWE WET GAAT HENNEPTEELT MOEILIJK MAKEN”

door Sandra Put

De auteur is werkzaam als journalist bij KEPCOM
Creatieve Communicatie

Menige hennepkwekerij in Nederland is in handen van de georganiseerde misdaad. Logisch, want er is op een vrij makkelijke manier veel geld mee te verdienen. Doordat de hennepteelt in handen is gekomen van grote criminele samenwerkingsverbanden, zijn de problemen omvangrijker dan ooit. Het gaat niet meer om een onschuldige kweker die op zolder vijf plantjes voor eigen gebruik heeft groeien, het gaat om kwekerijen met enorme oogsten.

En is er sprake van veel bijkomende criminaliteit: ripdeals, het witwassen van crimineel verkregen geld, afpersing, uitbuiting van illegale werknemers, bedreiging en zelfs moord en doodslag.

“Nee, je kunt niet meer zeggen dat hennepteelt een relatief onschuldige vorm van criminaliteit is”, stellen Gerard Hertsensberg, projectsecretaris Intensiveringsprogramma Georganiseerde Misdaad, en Mariëtte Horstink, officier van justitie en programmamanager Intensiveringsprogramma's van het Parket Generaal. “Dat is ook de reden dat wij met de Intensiveringsprogramma's deze vorm van

Gemeenten kunnen hennep teelt binnen de gemeentegrens preventief bestrijden door growshops, waar producten voor het kweken van hennep worden verkocht, onder een vergunningstelsel te brengen / foto: Pallieter de Boer.

Hennep teelt: er is veel geld mee te verdienen, de strafdreiging is lager dan bij harddrugs, het is makkelijk te kweken en er is gegarandeerd een flinke afzet. De vriendelijke, goedmoedige thuiskweker die voor eigen gebruik een paar hennepplantjes teelt, heeft dan ook al jaren geleden het veld geruimd. De Nederlandse hennep teelt is in handen van de georganiseerde criminaliteit. Het openbaar ministerie stuurt aan op een programmatische aanpak.

“Bij deze aanpak werken wij met alle mogelijke partners samen. Denk aan de Nederlandse gemeenten, de Belastingdienst, woningbouwverenigingen, energiebedrijven en verzekeringsmaatschappijen. Op die manier pak je het probleem niet alleen repressief aan, maar ook preventief en bestuurlijk”, legt Hertsensberg uit. “Als iedereen vanuit zijn eigen rol en met zijn eigen instrumentarium opereert en er sprake is van een samenstel van maatregelen, dan kan het de crimineel heel moeilijk worden gemaakt.”

De bestuurlijke aanpak van gemeenten speelt daarbij een belangrijke rol. “Preventief kun je al heel veel doen om de hennep teelt binnen je eigen gemeentegrenzen tegen te gaan. Je kunt er als gemeente bijvoorbeeld voor zorgen dat de zogenoemde growshops, winkels met producten en artikelen ten behoeve van het thuis of in kassen kweken, onder een vergunningstelsel vallen. Je kunt onderzoek doen naar de antecedenten van de eigenaar en mogelijk, op basis van die informatie, geen vergunning verlenen of de zaak sluiten. Een groot aantal van dit soort ondernemingen heeft contacten met criminelen en criminele organisaties die zich bezighouden met de georganiseerde hennep teelt. Er worden bij de winkels wel eens stekken en volgroeide planten aangetroffen. Growshops verkopen die stekken en nemen de geteelde oogst in. Dan is er echt sprake van strafbare feiten en kan actie worden ondernomen.”

criminaliteit anders willen aanpakken dan op de klassieke manier. Met de politie en het OM achter de boeven aangaan, oppakken en achter de tralies zetten, is niet meer voldoende. Want voor elke drie criminelen die wij achter de tralies zetten, krijgen we er drie nieuwe terug.”

PROGRAMMATISCHE AANPAK

Hertsensberg en Horstink geven aan dat met een programmatische aanpak van de bestrijding van illegale hennep teelt – waarmee het OM in diverse proeftuinen experimenteert – meer wordt bereikt.

Het sluiten van growshops en het aanpakken van allerlei vormen van facilitering van de georganiseerde hennepcultuur zou een grote stap voorwaarts zijn in de aanpak. “De winkels zijn nu heel faciliterend aan de hennepcultuur”, zegt Horstink. “Ze leveren groeimiddelen, bakken, lampen, noem maar op. Tot nu toe is het zo dat ze officieel geen illegale goederen leveren, maar we weten natuurlijk wel dat hun producten vaak voor illegale praktijken worden gebruikt.”

NIEUWE WET

Inmiddels is het zover dat, met inbreng van het OM en andere partijen, het ministerie van Justitie een wetsvoorstel heeft ingediend. Het voorstel ligt momenteel bij de Raad van State. “In het voorstel is de facilitering van de hennepweek ook strafbaar gesteld”, verduidelijkt Hertsberg. “Als je goederen verkoopt, terwijl je weet of kunt vermoeden dat ze bestemd zijn voor de hennepweek, dan maak je je in de toekomst schuldig aan een strafbaar feit. Dat betekent in de praktijk dat het moeilijk hard te maken zal zijn wanneer een growshopeigenaar één keer een groeimiddel verkoopt aan een klant. Maar als hij grote hoeveelheden verkoopt waarvan hij weet dat ze in combinatie eigenlijk alleen maar bestemd kunnen zijn voor de hennepweek, dan mag hij zich in de toekomst eerst wel achter zijn oren krabben voor hij overgaat tot verkoop. Hij kan op dat moment worden vervolgd voor het faciliteren van de hennepweek.”

“Ook een elektricien die er een bijbaan op nahoudt door in zijn vrije tijd twintig stopcontacten op een zolderkamertje aan te leggen, moet met deze nieuwe wet oppassen”

Horstink en Hertsberg vermoeden dat de nieuwe wet tot een fikse daling leidt van de growshops in Nederland, want: “Dit soort winkels bestaan voornamelijk ten behoeve van de hennepcultuur. Een hobbypaprika- of tomatenteler gaat naar de Intratuin of de Boerenbond, de professionele tuinbouwer heeft zijn eigen kanalen, beiden gaan

niet naar de growshop, zo simpel is het. Economisch gezien gaan deze winkels het in de toekomst dan ook niet meer redden. Maar ook een elektricien die er een bijbaan op nahoudt door in zijn vrije tijd twintig stopcontacten op een zolderkamertje aan te leggen, moet met deze nieuwe wet oppassen. Zeggen dat het voor een spoorbaantje bedoeld is met een flinke airco, gaat straks niet meer op.”

BARRIÈRES

De nieuwe wet werpt feitelijk een barrière op voor een fors aantal mensen dat de hennepcultuur een lucratieve bezigheid vindt en ook maar wat gaat telen, of bijdraagt aan het opzetten van een kwekerij. “En dat is precies wat we met onze programmatische aanpak willen: barrières opwerpen”, zegt Hertsberg. “Om veel geld te kunnen verdienen in de hennepcultuur, moeten de criminelen op verschillende punten in contact komen met de bovenwereld. Daarom is er ook juist op bestuurlijk niveau een hoop mogelijk – wat naar ons idee op dit moment nog altijd beter kan. Er zijn overigens al wel gemeenten die heel voortvarend werken. Bijvoorbeeld door actief te handelen richting de coffeeshops en de tent te sluiten als daar dingen gebeuren die niet mogen. De verkoop van softdrugs aan jongeren onder de achttien bijvoorbeeld of het in de coffeeshop hebben van een voorraad van meer dan vijfhonderd gram.”

Gemeenten zouden ook de Wet BIBOB (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) kunnen inzetten. Daarmee kunnen ze de achtergrond van een bedrijf of persoon onderzoeken bij een af te geven of afgegeven vergunning, een te verstrekken subsidie, of de gunning van een overheidsopdracht. “Alle maatregelen samen zorgen ervoor dat er alleen al op bestuurlijk niveau een flinke barrière kan worden opgeworpen”, zegt Horstink. “Maar de meest effectieve manier van samenwerken kan worden bereikt als vooraf, in de driehoek van bestuur, politie en OM, wordt besloten tot een gezamenlijk plan van aanpak om de georganiseerde hennepcultuur tegen te gaan. Dat begint met het in kaart brengen van het probleem in een bepaalde regio of wijk waarbij de inzet van het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum een belangrijke rol kan spelen. De informatie-uitwisseling aan de voorkant is erg belangrijk.”

“De brandweer kan panden controleren op brandveiligheid en dat kan een reden zijn om spoedeisende bestuursdwang toe te passen”

Vervolgens kunnen andere partijen worden gevraagd zich aan te sluiten. “Woningcorporaties, energiebedrijven, de brandweer, ze spelen allemaal een belangrijke rol”, aldus Hertsenberg. “De brandweer kan panden controleren op brandveiligheid en dat kan een reden zijn om spoedeisende bestuursdwang toe te passen. Maar ook de Belastingdienst kan bijdragen door financiële gegevens van bewoners in een bepaalde wijk te delen. Een elektriciteitsbedrijf kan naar het energieverbruik van de afgelopen maanden kijken en bij de volgende eigenaar van het pand besluiten een slimme meter te plaatsen en periodiek de elektriciteitsinstallatie te controleren. Het zal menig crimineel afschrikken.”

STRAFRECHT

Inmiddels is de programmatische aanpak met succes getest in een aantal proeftuinen. “In juli startte in Zuid-Nederland – Zeeland, Brabant en Limburg – een pilot waarin onder andere is geregeld dat bij het aantreffen van een kwekerij gegevens worden uitgewisseld tussen verzekeraars, energiebedrijven, politie, OM en Belastingdienst. De minister van Justitie tekende samen met de partners begin juli een convenant dat deze informatie-uitwisseling regelt. Uit de proeftuinen blijkt dat in de ideale situatie de partijen aan de voorkant al met elkaar rond de tafel zitten en tot een effectieve preventieve aanpak komen”, zegt Hertsenberg. “Maar om de programmatische aanpak volledig te krijgen, zijn we ook vanuit het strafrecht aan zet. Als er een kwekerij wordt opgerold, moeten we er alles aan doen om de crimineel zo hard mogelijk te raken. Dat gaat verder dan een celstraf. Het belangrijkste is dat een groot deel van het crimineel verkregen vermogen wordt afgenomen. Dat kan onder meer via de ontnemingswetgeving, verbeurdverklaring van inbeslaggenomen goederen en via de fiscus door het opleggen van aanslagen. Wij moeten duidelijk maken dat je

in Nederland niet ongestraft rijk kunt worden van de verkoop van hennep.” Repressie wordt effectiever door samen te werken met andere partijen: “Op het moment dat een kwekerij wordt opgerold, start naast een strafrechtelijk ook een financieel onderzoek om zo zicht te krijgen op de vermogenspositie van de dader. Je kunt inschatten hoe vaak de kwekerij gedraaid heeft en hoeveel oogsten er zijn geweest. Aan de hand van die gegevens kun je berekenen wat er verdiend moet zijn. Een energiebedrijf kan zien wanneer het energieverbruik omhoog is gegaan en een gemeentelijke woningbouwvereniging kan nagaan sinds wanneer het pand is verhuurd. Wie niet betaalt, blijft langer zitten en de Belastingdienst kan op zijn beurt nog even kijken hoe het kan dat iemand 20 000 euro als jaarinkomen opgeeft en ondertussen in een dikke Mercedes rondrijdt.”

Informatie-uitwisseling lijkt daarmee het sleutelwoord van een effectieve aanpak van de hennepcultuur. “Zeker”, zegt Horstink, “zo zouden wij als OM er niet alleen voor moeten zorgen dat de boef voor de rechter komt, maar naderhand ook met een bestuurlijke rapportage moeten komen waarin we melden waar we tegenaan zijn gelopen en welke risico’s een gemeente naar ons idee loopt. Daarmee wordt in de toekomst een hoop hennepcriminaliteit voorkomen.”<<